

FABRIEK VOOR 'EGYPTISCHE' SIGARETTEN KREEG BIJZONDERE VORM

Een 'moskee' aan de Comeniuslaan

Aan de Comeniuslaan in Naarden ligt een bijzonder, oosters aandoend gebouw. Dit Rijksmonument is geen moskee, maar is in 1916 gebouwd als sigarettenfabriek 'Palazzo'. De opdrachtgever was Antonius Jacobus Weurman, die al sinds 1896 een firma had die tabak verhandelde en verwerkte.

De fabriek werd in neo-moorse stijl ontworpen door de Amsterdamse architect J.P.W. Breling. Met de vormgeving werd benadrukt dat het hier ging om sigaretten uit de Oriënt: de tabak ervoer kwam uit Turkije en Griekenland, maar het werden 'Egyptische' sigaretten genoemd. Vanaf de negentiende eeuw was er in Europa na de opening van het Suezkanaal in 1869 en de publicaties over ontdekkingen van diverse koningsgraven een grote belangstelling voor de Egyptische cultuur.

Weurman

In november 1915 had Weurman een huis aan de Comeniuslaan gekocht. In de naastgelegen tuin

werd de fabriek gebouwd, waarin de tabak verwerkt zou worden tot sigaretten. Het gebouw werd opgetrokken uit witte steen en kreeg rode daken. De voorgevel heeft oosterse kenmerken: een minaret, uivormige muuropeningen en bekroningen en maansikkels. Aan de achterkant heeft het gebouw een westers 'sheddak', een zaagtanddak, dat vaker bij fabriekshallen wordt toegepast. Het vloeroppervlak bedraagt 510 vierkante meter, verdeeld over twee verdiepingen. De naam 'Palazzo' was Weurman aanbevolen door een Italiaanse vriend. De fabriek betekende werkgelegenheid voor twintig jonge meisjes, die het pluk- en pakwerk deden.

Diefstal

In februari 1918 werden bij een inbraak in de fabriek 18000 sigaretten meegenomen. Nadien bleven er flinke hoeveelheden sigaretten verdwijnen, die in Amsterdam op de markt bleken te komen onder een fabrieksmerk, dat nog niet door de fabriek in de handel was gebracht. Er werd aangifte ge-

■ 'Palazzo' in de Comeniuslaan

afb. tgooi.info

■ Oosterse elementen

afb. tgooi.info

daan, waarop de politie besloot tot een visitatie van het personeel. Bij een visitatie door een daarvoor aangestelde dame werden bij één meisje 21 onder haar kleren vastgezette pakjes gevonden en bij drie andere meisjes 8, 6 en 2 pakjes. Het minderjarige meisje dat

In 2001 werd het gebouw een rijksmonument

met 21 pakjes was betrapt kreeg TBS, een ander minderjarig meisje twee maanden voorwaardelijke gevangenisstraf en twee meisjes die ouder dan 18 waren kregen twee maanden gevangenisstraf opgelegd.

Verkoop

In 1920 verkocht de heer Weurman de fabriek aan de Avorana sigarettenfabriek, die de fabriek al in 1924 doorverkocht aan de Duitse sigarettenfabrikant Reemtsma.

■ Advertentie van Reemtsma in 1925.

Ook deze maakt er niet lang gebruik van het pand. In 1928 werd een hinderwetvergunning aangevraagd voor een stoomververij en chemische wasserij, maar deze werd waarschijnlijk niet verleend. In 1931 kocht de gemeente het pand aan, waarna het tot 1936 bleef leeg staan. In dat jaar vestigde de firma N. Klaver er een lederwarenfabriek in, die tot 1979 bestond.

Vanaf 1980

In 1980 werd het pand geheel verbouwd en vanaf 1982 zat er de Werkgroep Holistische Fysiotherapie in. Van 1990 tot 2004 was reclamebureau Du Bois Ording de eigenaar, in 2005 kwam Beauty Centre FilaKi erin en in 2009 nam de particuliere basisschool Florencius in het gebouw over. Na Florencius kwam er een yoga-centrum in en momenteel huisvest het gebouw een praktijk voor leer- en opvoedingsmoeilijkheden, een logopediepraktijk, een praktijk voor begeleiding bij leerproblemen, een praktijk voor remedial teaching en een praktijk gericht op het verminderen van vastzittende spierspanning. In 2001 werd het gebouw een rijksmonument, als sigarettenfabriek in neo-moorse stijl uit het eerste kwart van de twintigste eeuw.

Bronnen:

Sigarettenfabriek in Naarden in: E. de Paepe e.a., Het Gooi toen & nu, Zwolle 2010, Gooise Meren - Informatie, Rijksmonumenten.nl en diverse kranten

■ Het zaagtanddak aan de achterkant van het gebouw

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

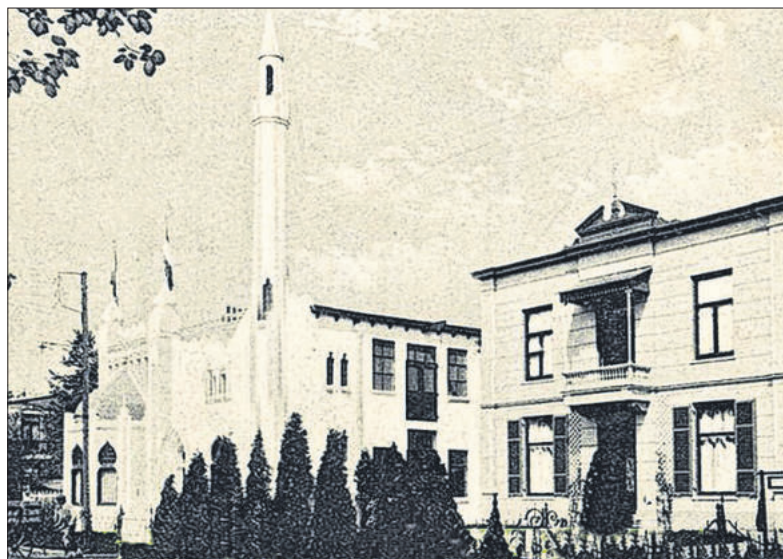
www.gooienvechtstreek.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Voetbalteams

Dat nationaal voetbal verbreedert is bekend, maar niet iedereen weet dat ook bedrijven eigen voetbalteams hadden om de teamgeest van de medewerkers te vergroten. Bijgaande foto toont het elftal van de Bussumse radiatorenfabrikant Karbo uit 1938.

FOTO EN TEKST: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN

■ De sigarettenfabriek naast het huis van Weurman

archief Gooi en Vechtstreek

Eric Bor